

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, v državnem zboru zastopane.

Kos LIV. — Izdan in razposlan dne 4. avgusta 1896.

Vsebina: Št. 140. Zakon o dovoljevanju poti za silo (zasilnih poti.)

140.

Zakon z dne 7. julija 1896. 1.

o dovoljevanju poti za silo (zasilnih poti).

S pritrditvijo obéh zbornic državnega zbora ukazujem takó:

§. 1.

Za nepremičnino, katera nima za redno obdelavo in rabo potrebne potne zveze z javnim potnim omrežjem, bodi si da sploh ni nobene potne zveze ali pa da je le nezadostna, more lastnik tedaj, kadar za to, da bi se v okom prišlo potrebi poti, ne nastopijo pogoji razlastitve ali brezplačne dovolitve po §. 365. občega državljanškega zakonika ali po drugih za to danih zakonih, zahtevati po meri tega zakona sodno dovolitev zasilne poti prek tujih nepremičnin.

Za uporabo tega zakona se z izrazom „potna zveza“ razumeva potna naprava (delana pot) in pa brez kake potne naprave izvrševana pravica do steze.

Za gozdna zemljišča se zasilna pot po tem zakonu ne dovoljuje.

§. 2.

Dovolitve zasilne poti ni dopuščeno zahtevati tedaj, kadar korist zasilne poti ne presega vse škode, katera ž njo nastane nepremičninam, ki jih je obremeniti, in pa kadar je nedostatek potne zveze izhajati iz očitne nekrbnosti zemljiškega lastnika, pokazane po pričetku veljavnosti tega zakona.

Da bi se dosegla krajša kakor že obstoječa potna zveza, za to se zasilna pot ne dovoljuje.

§. 3.

Zasilna pot obstoji v služnosti steze, gonj ali kolovoza ali v razširbi takih že obstoječih pravic do poti; zlasti se sme kot zasilna pot dovoliti tudi skupna poraba obstoječe zasebne poti ali naprava delane poti prek tujega zemljišča.

§. 4.

Za vrsto, obseg in mér zasilne poti in za podrobnejše obličnosti, kako jo je rabiti, je mero-dajna potreščina nepremičnine, ki je v stiski. Ob enem pak se je ozirati na to, da se z ene strani tuje nepremičnine kolikor moči malo obremenijo in se njih lastnik kolikor moči malo nadleguje, z druge strani pa da se pot potrebujočemu lastniku napravijo kolikor moči majhni stroški; zlasti je kolikor moči omejiti primere, v katerih se dovoli potna naprava.

Zasilna pot se sme dovoliti samo v toliko, da se ž njo ne onemogoči ali znatno oškoduje pravilna obdelava ali raba nepremičnine, katero je obremeniti.

Izključena je dovolitev zasilne poti skozi splotja, zaprta dvorišča in pri hišah za stanovanje, da se zabrani pristop tujim osebam, skozi vrte s plotom ograjene, dalje prek takih zemljišč, ki iz javnih ozirov ne dopuščajo, da bi se rabila za zasilno pot.

§. 5.

Zasilno pot potrebujoči zemljiški lastnik mora za vso škodo, katera se z dovolitvijo zasilne poti morda napravi ž njo obremenjenim nepremičninam, dati primerno odškodbo v nekem glavnem znesku.

To odškodbo zahtevati pristoji lastniku obremenjene nepremičnine neposredno proti pot potrebujočemu lastniku. Drugi, ki imajo pravico do te nepremičnine (vpravičenci za užitek, zakupniki itd.), so s svojimi zahtevki odškodbe, v kolikor ne gre za stvarne pravice, v katerih zadostilo služi odškodna glavnica (§. 22.), navezani na njenega lastnika; določevaje odškodbo se je ozirati tudi na tiste škodnosti, katere z dovolitvo zasilne poti zadenejo te vpravičence.

§. 6.

Kadar se dovoli skupna poraba tuje zasebne poti, tedaj je v odškodninski znesek všteti s tem povzročene večje stroške za vzdrževanje poti.

§. 7.

Ako gre narediti potno napravo, sme lastnik nepremičnine, katero je obremeniti, zahtevati, da pot potrebujoči lastnik v svojo last prevzame za zasilno pot potrebovani svet. V takem primeru se je ob določevanju odkupne cene ozirati ne samo na vrednost odstopljenega sveta, ampak tudi na znižbo vrednosti, katera zadene dotičnemu lastniku ostajajoči del njegovega posestva, zlasti pa tudi na kake večje po odstopu povzročene težave v obdelovanju ostalega posestva.

§. 8.

Zahtevek, da se dovoli zasilna pot, ne zastara.

§. 9.

Obravnava o zahtevku, da se dovoli zasilna pot, se vrši na prošnjo lastnika nepremičnine, katera je v stiski.

V obravnavo je poklicana okrajna sodnija (tudi za mesto delegovana okrajna sodnija), v katere okoliš se nahaja nepremičnina, ki je v stiski.

Pri tem se uporabljajo načela postopanja v nespornih stvareh, v kolikor ni v tem zakonu ukazano kaj drugega.

Gledé prašanja, ali in v koliko stojé javni oziri na poti, da bi se neko določeno zemljišče rabilo za

zasilno pot (§. 4., odstavek 3.), si mora sodnija v vsakem takem primeru izprostiti izjavo pristojnega upravnega oblastva ter jo ob razsojanju poštovati za obvezno.

§. 10.

V prošnji je zahtevano zasilno pot oznameniti s povedbo njene vrste in meri, navedši katastralne številke in obdelavne vrste dotičnih nepremičnin in pristavivši ime, stan in stanovališče njih lastnikov, ter je razložiti vzroke sprožene zahteve. Ako so nepremičnine predmet zemljiške knjige, je navesti tudi vložke zemljiške knjige.

Prošnjo je podati v toliko izvodih, da bo moči vsakemu lastniku nepremičnin, ki jih je obremeniti, dostaviti en izvod in en izvod pridržati na sodnji; vrhu tega je priložiti kolka prost izvod, ki se dostavi političnemu okrajnemu oblastvu.

Za več sosednjih nepremičnin, katere imajo vse enako potrebo zasilne poti, je moči zahtevati dovolitev zasilne poti z eno samo prošnjo.

§. 11.

O prošnji se mora sodnija najprej iz javnih knjig prepričati, da so v prošnji obseženi podatki gledé lastninskih razmer v poštevi prihajajočih nepremičnin resnični, in ako ni vpeljav postopanja nič na poti, razpisati narok za obravnavo, povabivši vse stranke. Lastniki nepremičnin, katere je obremeniti, se povabijo po predpisih, ki so merodajni za vročbo v lastne roke.

Razpis naroka je zastran javnih ozirov, ki bi morda prihajali v poštevi (§. 4., odstavek 3.), dati na znanje tudi političnemu okrajnemu oblastvu. Če to ni samo v dotičnem primeru poklicano, braniti javno korist, mora ono nemudoma poslati primerno poročilo pristojnemu upravnemu oblastvu.

§. 12.

Sodnija mora vse za prašanje o potrebnosti zasilne poti in njene oblike in pa za določbo odškodbe merodajne razmere ovedeti, privzemši dva veččaka, praviloma na mestu samem.

V popolnoma preprostih primerih se more oprava krajne ovedbe opustiti.

V ovedbo se smejo privzeti tudi take nepremičnine, katerih potrebujoči lastnik ni zahteval v svoji prošnji, ako se njih poraba pokaže potrebna,

da se zasilna pot pravna najprimerneje. V tem primeru se morajo tudi lastniki dotičnih nepremičnin privzeti k obravnavi.

§. 13.

Za veščake je uporabljati kraj poznajoče može, ki so izvedeni v gospodarskih, v poštov prihajajočih razmerah. Njih imena je ob povabilu na obravnavo dati strankam na znanje.

Stranke morejo do pričetka obravnave izjaviti kake vgovore glede sposobnosti ali nepristranosti veščakov. Na te vgovore se je sodniku ozirati, ako se mu zdé osnovani. Namesto izločenega veščaka je brez odloga privzeti drugega veščaka.

§. 14.

Veščake je pred pričetkom ovedovanja zapriseči, ako se stranke ne odrekó zaprisežbi.

Oni morajo, natančno preskusivši, kako je stvar, oddati svoje mnenje o zasilni poti, ki jo je dovoliti, in o odškodbi, katero bo dati.

Vsak veščak je dolžan, povedati dejanske pogoje in druge podstave, na katerih sloni njegovo mnenje.

§. 15.

Sodnija mora z ozirom na posledke obravnave, ne rušeč določila §. 9., odstavka 4., o dovolitvi zasilne poti in o odškodbi, ki jo bo dati, odločiti po svobodni prepričanosti, ne vežoč se na dokazna pravila, toda v obrazložbi odločbe mora razložiti okoliščnosti, ki so bile merodajne za njeno prepričanost.

Ob enem je odločiti o založbi stroškov postopanja (§. 25.).

Dovoljeno zasilno pot je popisati kar se dá natančno, ako treba, oziraje se na ležni načrt, ki ga je napraviti.

Ako se zasilna pot razteza čez več parcel, katere so last raznih oseb, oziroma katere spadajo k raznim zemljiškoknjižnim telesom, je odškodbo določiti posebej za vsakega lastnika, oziroma za vsako skupino dotičnih parcel, katere je ločiti po zemljiškoknjižnih telesih.

Rok za plačilo odškodninskega zneska znaša štiri tedne potem, ko odločba zadobi pravno moč. Na prošnjo dolžnika pa mu more sodnija proti

temu, da v tem čas uobrestuje odškodninski znesek, določiti tudi daljši rok, in to do treh let potem, ko odločba zadobi pravno moč.

Odločbo je strankam vročiti po predpisih, ki veljajo o vročbi v lastne roke.

§. 16.

Odločba sodnije se more izpodbijati samo s pravnim pomočkom rekurza.

Rok rekurzu znaša 14 dni.

Rekurz je podati v toliko izvodih, da bo moči en izvod pridržati na sodnji in po en izvod vročiti tistim nasprotnikom pritožnikovim, katerih koristi se pritožba tiče. Tem zadnjim je dano na voljo, v 14 dneh predati svoje mnenje o rekurzu.

Ko dojdejo ta mnenja, oziroma ko brez vspeha preteče za to določeni rok štirinajstih dni, je spise uradoma predložiti sodnji druge stopinje.

Spredaj stoječa določila veljajo tudi tedaj, kadar se izpodbija odločba sodnije na drugi stopinji.

Ako v primeru rekurza gre za odločbo prasanja, ali in v koliko so javni oziri na poti, da bi se neko določeno zemljišče rabilo za zasilno pot (§. 4., odstavek 3.), veljaj na drugi in tretji stopinji za merodajno izjava pristojnega višega upravnega oblastva, od katerega jo je izprošiti.

V kolikor je sodna odločba osnovana na izjavi pristojnega ministerstva o onem prasanju, ni rekurz proti nji dovoljen.

Nastopiti redno pravdno pot zastran obveljave zahtevkov, o katerih je razločati s postopanjem, po em zakonu vravnanim, ni dopuščeno.

§. 17.

Ako se s pravnomočno odločbo dovoli zasilna pot proti odškodbi, mora sodnija po preteku štirih tednov potem, ko nastopi pravna moč, na podstavi odločbe uradoma odrediti, da se zasilna pot po predpisih o zemljiški knjigi vpiše v zemljiško knjigo, ter ob enem tudi ukazati vknjižbo zastavne pravice za priznani odškodninski znesek z obrestimi na nepremičnini, vpravičeni do zasilne poti, in, ako bi ta v času, ko se opravlja vknjiževanje, bila združena z drugimi nepremičninami v eno zemljiškoknjižno telo, na vsem tem zemljiškoknjižnem telesu. Pri tem je znesek, ki se vpiše, izrečno oznameniti za odškodninski znesek, določen vsled sodne dovolitve

zasilne poti, in nepremičnino, za katero je bil določen, je navesti s katastersko številko in zemljiško-knjižnim vložkom.

Ako nepremičnina, vpravičena do zasilne poti, ni vzprijeta v zemljiško knjigo, je v obveljavo zastavne pravice za odškodninski znesek z obrestimi vred uradoma opraviti zastavni popis nepremičnine.

Ako se pak sodnji v omenjenem roku štirih tednov dokaže, da se je med tem časom plačal, oziroma sodno položil odškodninski znesek z obrestimi vred (§. 22.), odpade v prvem in drugem odstavku tega paragrafa ukazano zavarovanje odškodbe. V takem primeru mora zemljiškoknjižni odlok, s katerim se ukazuje vpis zasilne poti, obsegati vzklic na dokazano plačilo, oziroma na sodno položbo odškodninskega zneska in obresti.

Ako se je s pravnomočno odločbo zasilna pot dovolila, odškodba za njo pa ni bila priznana, je precej, ko odločba zadobi pravno moč, odrediti v prvem odstavku tega paragrafa ukazano vknjižbo zasilne poti.

§. 18.

Ako bi sodnija izvedela za kako premembo v osebi lastnika, katera je nastala pri dotičnih nepremičninah po pričetku postopanja zastran dovolitve zasilne poti, se mora ona na te premembe ozirati, da novi lastniki stopijo v nadaljnem postopanju na mesto svojih pravnih prednjikov.

V vsakem primeru je z sodno odločbo provzročeno pravno stanje, če bi po pričetku postopanja nastopile premembe v lastništvu, obvezno tudi za pravne naslednike v odločbi imenovanih strank, in to celo tedaj, kadar so ti lastnino pridobili po sodni dražbi. Potemtakem ni v §. 17. predpisanim uradnim dejanjem na pbt kaka med tem časom nastala mena v lastništvu dotičnih nepremičnin. Kedor si je vendar katero teh nepremičnin pred sodnim obvestilom o vknjižbi, oziroma o rubežu nepremičnine, ne vedé za postopanje, priče to zastran zasilne poti, pridobil po pogodbi, tak ima pravico, odstopiti od pogodbe, a to mora drugi stranki pogodnici izjaviti v roku, ki mu je dovoljen za rekurz proti dotičnemu sodnemu odloku.

§. 19.

Kjer še imajo knjige pokladnice, se gledé za beležbe sodne odločbe, ki jo je vložiti, zmislooma uporabljajo določila §§. 17. in 18.

§. 20.

Služnosti zasilnih poti je tedaj, kadar se služno zemljišče siloma prodá, vzdržati kot breme tega zemljišča ter novemu pridobitelju odkazati, ne da bi se zaračunile na kupnino.

§. 21.

Z zastavno pravico zavarovanemu odškodninskemu znesku gré za cesarskimi davki in drugimi javnimi davščinami prednost pred vsemi drugimi, zastavnega predmeta se držečimi terjatvami.

§. 22.

Odškodnino je mimo primerov, oznamenjenih v §. 1425. občega državlanskega zokonika, dati s sodnim položkom pri stvarni instanciji, ako so na nepremičnini, obremenjeni z zasilno potjo, osnovane stvarne pravice tretjih oseb.

Potrebnost sodnega položka odpade pak tedaj, kadar in v kolikor te stvarne pravice navzlic zmanjšani vrednosti dotične nepremičnine, provzročeni z dovolitvijo zasilne poti, ostanejo zunaj nevarnosti takó, da hipoteke ohranijo §u 1374. občega državlanskega zakonika vstrežajočo vrednost, druge pravice se pak gledé njih varnosti očividno ne morejo pripraviti v nevarnost.

V pisanje javnih knjig poklicana sodnija smé na prošnjo lastnika nepremičnine dati o obstoju, potrebne varnosti potrdilo na podstavi svoje prepričanosti s preiskavo dobljene.

Položeni odškodninski znesek je porabiti v plačilo zahtevkov stvarnih vpravičencev (odstavek 1.), zmislooma uporabljaje določila o razdelitvi kupnine, dosežene na prisilni dražbi, razen če bi se upniki odrekli taki porabi; v tem zadnjem primeru je položen odškodninski znesek ali njegov po upnikih ne zahtevani delni znesek izročiti vpravičenemu lastniku nepremičnine.

§. 23.

Ako se je za kako nepremičnino dovolila zasilna pot na podstavi tega zakona, se sme kasneje razširba obstoječe zasilne poti ali dovolitev nove zasilne poti po tem zakonu zahtevati samo v toliko, v kolikor so se dotične dejanske razmere med tem časom premenile v važnem oziru.

§. 24.

Ako bi se na podstavi tega zakona dovoljena služnost zasilne poti kasneje dala pogrešati, mora sodnija na prošnjo té ali druge stranke po preskušnji, kako je stvar, o tem izdati odločbo in, skrbno se oziraje na vse merodajne okolnosti, po pravici določiti, ali naj lastniku gospodujočega zemljišča lastnik služnega zemljišča povrne neki del o svojem času plačanega odškodninskega zneska in v kateri višini. V takih primerih se zmislooma uporabljajo določila, izdana za postopanje zastran dovolitve zasilne poti.

Prav tako je na prošnjo lastnika s služnostjo zasilne poti obremenjene nepremičnine ravnati tedaj, kadar naj se ta nepremičnina z zidanjem, premembo obdelave in enako premenj tako, da se nadaljni obstoj služnosti po zmislu odstavka 2. in 3. v §. 4. vzvidi za nepripusten. Služnost zasilne poti je odpraviti, ako se verjetno dokaže namerjana prememba nepremičnine, in odpravo služnosti je navedati na primerne opreznosti zastran resnične oprave dotičnih prememb.

Namesto odpravljene služnosti zasilne poti je na zahtevo pot potrebujočega lastnika ob enem določiti novo zasilno pot.

§. 25.

Stroške s tem zakonom vravnega postopanja mora zalagati zasilno pot potrebujoči zemljiški lastnik, ako postopanje ni bilo provzročeno po neopravičenem uporabi kake nasprotné stranke.

Kaki stroški, ki se naberó s posredovanjem upravnih oblastev zastran obrambe javnih ozirov (§. 4., odstavek 3.), ne bolé zemljiškega lastnika.

V primerih kasnejše odprave služnosti zasilne poti, omenjenih v §. 24., mora sodnija z ozirom na korist, katera vsaki stranki nastane po posledku postopanja, po pravici odločiti o plačilu stroškov po strankah.

§. 26.

V kolikor bi po tem zakonu izdanim pravno-močnim odločbam bilo treba prisilne izvršitve, je moči na njih podstavi opraviti eksekucijo po predpisih postopanja v spornih stvaréh.

§. 27.

Sodno položena odškodnina je oproščena plačila hranilne pristojbine.

§. 28.

Ta zakon stopi v veljavnost z dnem, katerega se razglasi.

Izvršiti ga je naročeno Mojim ministrom za pravosodje, notranje stvari in finance.

V Išli, dne 7. julija 1896. l.

Franc Jožef s. r.

Badeni s. r.

Gleispach s. r.

Biliński s. r.

